

OROLOGERIE „HAUTE-COUTURE“

După Hybris Mechanica, o serie de piese menite să scoată în evidență competențele tehnice ale brandului elvețian de orologerie, cei de la Jaeger-LeCoultre ies la rampă cu „Hybris Artistica”: 12 piese unicat, în care se contopesc tehnica, meșteșugul și arta în stare pură. Totul cu scopul de a arăta lumii întregi de ce e în stare o manufactură elvețiană de 180 de ani.

de Diana-Florina Cosmin, Vallée de Joux

Vallée de Joux este, oficial, tărâmul timpului. Încă din momentul în care pătrunzi în valea elvețiană aflată la circa 50 de kilometri de Geneva și tot atâția de Lausanne, te întâmpină un indicator cât se poate de elocvent: „Vallée de Joux – Vivre le temps” („Trăiește timpul” n.red). Pe bună dreptate, având în vedere că este locul în care orologeria elvețiană a luat ființă, cu secole în urmă, și unde mari case de haute-horlogerie, precum Jaeger-LeCoultre, Vacheron Constantin, Patek Philippe, Audemars Piguet sau Blancpain continuă să-și manufactureze ceasurile, în spiritul tradiției instaurate de către întemeietorii lor.

Și, ceea ce este poate cel mai reconfortant la stilul elvețian de a face orologerie este faptul că, lăsând deoparte micile buncăre high-tech dinăuntrul sediilor marilor branduri, totul este aproape identic cu viața obișnuită a elvețienilor de acum un secol: căsuțe minuscule, pășuni cât vezi cu ochii

și, mai ales, neverosimil de multă liniște. După un workshop în care vorbești despre mecanismele complicate ale unor ceasuri de sute de mii de euro, contactul cu un exterior în care miroase pregnant a fân cosit, iar localnicii își scot animalele la păscut este cu atât mai reconfortant și autentic.

Deși avusesem ocazia să intru în culisele altor manufacturi elvețiene, vizita la Jaeger-LeCoultre a fost primul meu contact cu Valea Timpului, locul în care, spune legenda, majoritatea celor care au scris măcar o dată în viața lor despre ceasuri visează să se retirează la bătrânețe.

Fondat în 1833 de către Antoine LeCoultre, actualul brand Jaeger-LeCoultre este responsabil pentru multe premiere în istoria orologeriei, pornind de la cel mai mic calibrul aflat încă în producție – calibrul 101 – până la primul ceas cu parking-metru incorporat (care, în anii '50, anunța posesorul cât timp mai

are până când va trebui să introducă o nouă serie de monede în aparat) sau modelul Reverso, ceasul care - după cum îi spune și numele - se întoarce în jurul unui ax, transformându-se într-o brățară personalizabilă cu imaginea dorită de posesor, în variantă emailată sau gravată.

Dacă în ultimii ani cei de la Jaeger-LeCoultre s-au axat puternic pe Hybris Mechanica, o serie de ceasuri care să le demonstreze superioritatea tehnică, actuala serie „Hybris Artistica” include 12 modele într-o combinație de design, artă și avangardă tehnologică, menite să scoată în evidență cele 180 de meșteșuguri diferite ale celor 1.300 de oameni care lucrează în manufactura din Vallée de Joux, dar și cele mai importante inovații realizate de-a lungul timpului de către brandul elvețian. Am avut ocazia să analizăm de aproape cele 12 piese, majoritatea în unic exemplar, ale căror cumpărători își așteaptă deja, cuminiți, livrările.

MASTER GRANDE TRADITION GYROTOURBILLON 3

Cu un flying gyrotourbillon (care are peste 100 de componente, dar cântărește mai puțin de un gram), un arc de balansier sferic și un balansier din aur de 14 carate, această piesă finalizată în 2013 a fost numită, în mai multe rânduri, una dintre senzațiile orologere ale secolului XXI. Motivul: absența punții superioare scoate în evidență un univers miniatural și spectaculos, iar precizia tourbillon-ului sferic se îmbină cu o premieră absolută pentru o „grande complication”: un cronograf cu display digital instantaneu. Întreg ansamblul este întregit de carcasa din tantal, un metal apărut la începutul secolului XX, extrem de rezistent la coroziune, însă deosebit de pretențios ca mod de utilizare și de combinare cu alte metale. Odată luată decizia de folosire a tantalului, designerii manufacturii au regândit de la zero modelul carcasei, astfel încât „să transmită emoția acestui metal cu nuanțe misterioase și hipnotice“.

MASTER GRANDE TRADITION TOURBILLON CÉLESTE

Cum ai putea închide în carcasa unui ceas emoția de a te uita la cerul înstelat al unei nopți de vară? Aceasta a fost provocarea de la care au plecat artizanii Jaeger-LeCoultre în realizarea acestei piese din seria Hybris Artistica. Master Grande Tradition Tourbillon Céleste este un ceas care aspiră la o reinterpretare a timpului - la propriu, nu la figurat - având în vedere că flying tourbillon-ul orbital nu indică trecerea timpului civil (timpul solar mediu minus 12 ore), ci a timpului sideral, durata acestuia din urmă fiind cu aproape patru minute mai scurtă decât a timpului solar. Cerul înstelat se întinde în partea superioară a cadranului, sub forma unui arc emisferic străjuit de linia orizontului, făcând misiunea artizanilor Jaeger-LeCoultre cu atât mai dificilă: cum să redai, pe suprafața unui ceas, contrastul dintre strălucirea constelațiilor și negrul misterios al nopții? Dilema a fost rezolvată după o îndelungă chibzuință, prin crearea unui cadran din aventurin de culoare albastru-intens, care să evoce culoarea cerului undeva între indigo-ul apusului și furtuna unei nopți de vară. Porțiunea de cadran în care sunt reprezentate lunile este realizată prin metoda guilloché, fiind acoperită cu lac transparent care să sugereze profunzimea macrocosmosului.

DUOMÈTRE À GRANDE SONNERIE

Lansat în 2008, acest ceas este, oficial, cel mai complicat mecanism orologer din lume, cu peste 1.400 de componente și 10 patente de inovație. Soneria se bazează pe sistemul gongului *trebuchet* (creat pe principiul catapulței), trecerea orelor fiind marcată de sunetul înconfundabil care răsună din Big Ben-ul britanic. Este cea mai lungă redare a gongului tradițional al Catedralei Westminster reușită vreodată de către un ceas. Pe lângă această noutate, modelul mai prezintă alte două complicații: un flying tourbillon și un calendar perpetuu cu brațe retrograde. Este creat astfel încât să nu necesite niciun fel de ajustări până în anul 2100, cadranul este realizat din cristale de rocă, iar mecanismul interior este complet vizibil pe spatele ceasului.

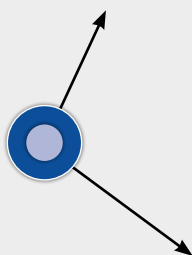
DUOMÈTRE SPHÉROTOURBILLON

Această piesă se bazează pe sistemul Dual Wing - un concept revoluționar ce presupune două mecanisme independente, fiecare cu propria sa sursă de energie și împărțind același sistem de regularizare. Principala caracteristică a acestui Duomètre este spherotourbillon-ul cu rotație tridimensională. Pe lângă rotirea în jurul axelor, în carcasa sa din titaniu, tourbillon-ul se rotește și în jurul unei a doua axe, înclinată la 20 de grade. Combinarea acestor două rotații diferite și extrem de rapide face ca ceasul să poată sfida gravitația indiferent de poziția în care se află, pentru o maximă acuratețe. Duomètre Sphérotourbillon este și primul ceas cu tourbillon ajustabil la secundă: un buton amplasat în dreptul orei două resetează la zero contorul miniatural al secundelor, situat sub tourbillon, folosind un mecanism flyback.

MASTER GYROTOURBILLON I

Gyrotourbillon-ul I, care a reprezentat o premieră mondială în 2004, marchează întoarcerea la complicațiile orologere care reprezintă ADN-ul brandului Jaeger-LeCoultre de mai bine de 180 de ani încoace. Ceasul prezintă o construcție unică, formată dintr-un ansamblu exterior care se rotește în jurul propriei axe la fiecare 60 de secunde și unul interior, care găzduiește un balansier, un arc de balansier și escapement-ul și care se rotește în jurul unei axe ce formează un unghi drept față de primul ansamblu. Cadranul complet scheletonizat - o raritate în lumea orologeriei - este realizat din aventurin decupat sub forma unor rozete, lăsând impresia de vitraliu.

DUOMÈTRE SPHÉROTOURBILLON POCKET WATCH

În această piesă, Jaeger-LeCoultre îmbină două lumi total diferite: străvechiul univers al ceasurilor de buzunar și cel al complicațiilor ca simbol al orologeriei de avangardă. Modelul este inspirat de un ceas de buzunar *grande complication* de la 1928 și reia motivele originalului la nivel coloristic, prin combinația între emailul albastru și aurul alb. Pentru întâia dată în istoria haute-horlogerie, un sphérotourbillon este inclus într-un ceas de buzunar, a cărui arhitectură a fost gândită de către designerii brandului elvețian tocmai pentru a scoate în evidență această complicație. Astfel, rotația sphérotourbillon-ului este vizibilă în partea de jos a carcasei, în dreptul orei șase, celelalte porțiuni de cadran fiind sculptate manual pentru un aspect rafinat și extrem de spectaculos în același timp. Atât laturile carcasei cât și bezel-ul sunt emailate, o alegere extrem de ofertantă vizual dar și dificilă, pentru că pe suprafețele curbe emailul trebuie aplicat dintr-o singură mișcare, apoi lustruit pentru a scoate în evidență aurul care decorează bezel-ul. Artizanul trebuie să obțină fuziunea perfectă între metalul prețios și suprafața emailată, rezultatul fiind aproape de perfecțiune.

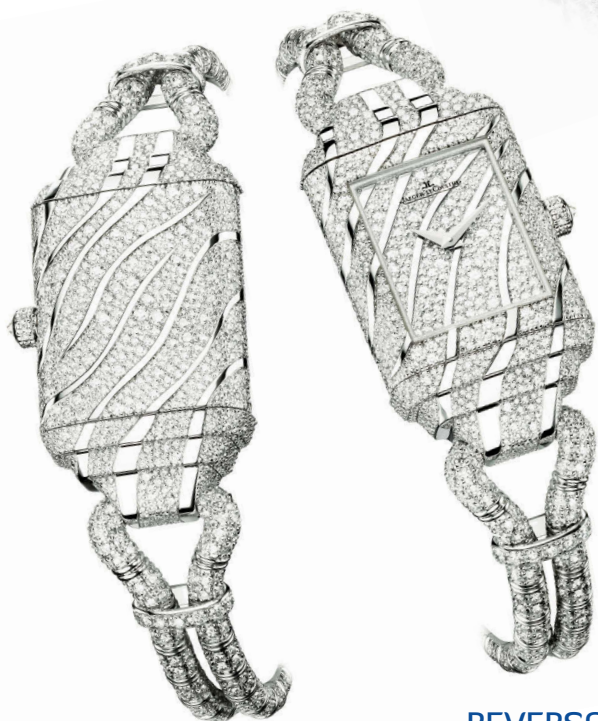
DUOMÈTRE SPHÉROTOURBILLON ENAMEL

La această piesă, principiul Dual Wing se reflectă prin prezența a două zone distincte pe caran: partea stângă, care dezvăluie secretele sphérotourbillon-ului, și respectiv partea dreaptă, unde este indicată ora locală. În partea superioară a cadranului se mai află un mini-indicator pentru cel de-al doilea time-zone, așezat în paralel cu un secundar aflat în partea de jos. Cadranul este realizat din email albastru-intens paillonné, care dă un aer misterios și presupune o tehnică extrem de elaborată: dintr-o bucată de argint, artizanul „rade” câteva bucățele de metal sub formă de praf, numite „paillons”, extrem de volatile și greu de stăpânit. Întreaga artă a acestui meșteșug constă în repartizarea lor uniformă pe toată suprafața emailului: după ce cadranul este ars la 800 de grade în cuptor, artizanul trebuie să-l lustruiască la perfecție, scoțând în evidență „les paillons” fără să zgârie în vreun fel emailul cu particulele minuscule de metal.

RENDEZ-VOUS TOURBILLON

Dacă în cazul Rendez-Vous Célestial diamantele așezate baguette recreează ideea unei aure celeste, pentru Rendez-Vous Tourbillon acestea acoperă întreaga suprafață a cadranului. Misiunea meșteșugarilor Jaeger-LeCoultre a fost deosebit de complicată: cum să acoperi cu diamante cadranul unui ceas menținând, în același timp, particularitățile și expresivitatea modelului clasic Rendez-Vous?

REVERSO CORDONNET NEVA

Modelul împrumută ceva din spiritul Art Deco al anilor '30, reinterpretând un model vintage într-o variantă decorată până în cel mai mic detaliu cu diamante. Acestea sunt aplicate după o metodă patentată chiar de către casa Jaeger-LeCoultre, pentru a putea reproduce natura cu mai multă ușurință: artizanul bijutier aplică modelul decorativ direct pe cadran, după propria viziune și inspirație, acoperindu-l apoi cu diamante adăugate unul câte unul, obținând o suprafață perfect continuă și strălucitoare, formată integral din pietre prețioase. În cazul ceasului de față, modelul artizanilor recreează curgerea râului rusesc Neva, în mijlocul iernii, cu apa unduindu-se printre malurile acoperite de gheață.

RENDEZ-VOUS CÉLESTIAL

Pentru că studiul cerului a fost mereu una dintre pasiunile artizanilor-orologeri de la Jaeger-LeCoultre, modelul Rendez-Vous Célestial este un tribut adus fondatorului Antoine LeCoultre, care a avut mereu o fascinație pentru misterele ascunse în Calea Lactee. Partea superioară a cadranului este stilizată prin diamante-baghetă aplicate după metoda Rock-Setting patentată de către Jaeger-LeCoultre, care reprezintă unul dintre cele mai bine-păstrate secrete ale casei orologere. Principala sa caracteristică: absența oricăror legături metalice vizibile între pietre, astfel încât strălucirea diamantelor să nu fie umbrită de nicio suprafață de trecere. În cazul acestui model, pietrele formează o aură luminoasă deasupra deschiderii ovale ce ascunde harta cerului, iar cele 12 semne ale zodiacului sunt pictate de mână pe un cadran făcut din piatră de lapis lazuli.

GRAND REVERSO TOURBILLON SQUELETTE

Una dintre piesele de rezistență ale casei Jaeger-LeCoultre, modelul Reverso, este reinterpretat sub forma unei transparențe absolute, care să permită observarea cu ochiul liber a secretelor mecanismului său. Astfel, carcasa reversibilă a ceasului este complet transparentă, pivotând pe două plăcuțe din cristal de safir. Este rezultatul muncii migăloase a unui artizan care a fost nevoit să împrumute principii din sculptură pentru a îndepărta, cu o „sabie” miniaturală, porțiuni întregi de metal, astfel încât mecanismul să fie dezvăluit, dar și protejat în același timp.

ATMOS MARQUETRY

Atmos mai poate fi numit și aspirația către „perpetuum mobile”. Ceasul își ia energia exclusiv din variațiile de temperatură care survin la nivelul camerei, funcționând, practic, pe bază de aer: este suficientă și cea mai mică schimbare de temperatură de un singur grad pentru ca Atmos să-și umple rezerva de energie pentru următoarele 48 de ore. Parcă desprins din alte vremuri, Atmos este ornamentat pe ușile laterale (realizate din lemn de trandafir indian și respectiv din lemn de castan) cu reproduceri ale picturilor Art Nouveau ale lui Alphonse Mucha („Primăvara” și „Toamna”).

Prețiozitatea emailului

Pentru că adevăratele ceasuri vintage, care au servit ca sursă de inspirație pentru noua serie Hybris Artistica, aveau cadranele realizate manual, din email, această tehnică este folosită și de către specialiștii în emailare ai Jaeger Le-Coultre, conduși de Miklos Merczel. „Dacă ne uităm la ceasurile vechi care s-au păstrat în stare bună, doar cadranele din email pot asigura această durabilitate”, ne-a explicat Stéphane Belmont, directorul de creație Jaeger-LeCoultre. Cu ocazia lansării pentru presă a colecției Hybris Artistica, am participat la un atelier de emailare organizat la „Maison d'Antoine”, atelierul educațional lansat de Jaeger-LeCoultre la finalul lui 2013 în Vallée de Joux, pentru a promova valorile orologeriei în rândul colecționarilor și al pasionaților de ceasuri. După o oră și jumătate de muncă manuală pe o plăcuță puțin mai mare decât o unghie - alternată cu câteva minute de pauză, cât „creația” mea era arsă la 800 de grade Celsius - am obținut o „adaptare” personală a unei celebre picturi de Piet Mondrian. Pentru cineva care a pus pentru prima oară mâna pe ustensilele de pictat și pe pigmentii de emailare (nuanțele se obțin combinând culorile de bază cu un ulei special, de pin), se pare că m-am descurcat nesperat de bine, pentru că maestrul Miklos a decretat, cu un zâmbet mândru: „Impeccable”. De origine maghiară, actualul specialist în emailare al Jaeger-LeCoultre are mai bine de 20 de ani de când se ocupă de acest meșteșug, pe care l-a deprins inițial de unul singur, ca o pasiune personală. „Primele mele rezultate nu erau foarte diferite de ceea ce ai făcut tu astăzi”, mi-a explicat el, mai în glumă, mai în serios. Pentru că artizanii de la acea vreme nu erau foarte deschiși în a-și împărtăși secretele, Miklos a învățat bazele meseriei din cărți vechi găsite prin bibliotecă și, mai ales, prin multă practică.